

1947 m. balandžio 9 d. Tauragės aps. Batakių vls. Antegluonio k. (dabar – Tauragės r. sav.) eigulio Juozo Juknos sodyboje ant Agluonos upelio kranto MGB Tauragės aps. skyriaus karinė grupė aptiko Jungtinės Kęstučio apygardos štabo bunkerį. Jame slėpėsi du partizanai, nenorėdami gyvi pasiduoti, susisprogdino. Žuvo apygardos vadas **Juozapas Kasperavičius-Visvydas** ir jo adjutantas **Albinas Feliksas Biliūnas-Džiugas**.

Vakarų Lietuvos partizanų sritis, Atlasas, Vilnius: LGGRTC, 2010, l. 44.

1947 m. pavasarį Jungtinės Kęstučio apygardos štabas buvo įrengtas Tauragės aps. Batakių vls. Antegluonio k. eigulio Juozo Juknos sodyboje ant Agluonos upelio kranto. J. Kasperavičius po šv. Velykų rengėsi pakeisti štabo vietą (kai kurie daiktai iš bunkerio jau buvo išvežti), tačiau nespėjo, nes 1947 m. balandžio 9 d. bunkerį apsupo MGB Tauragės aps. skyriaus karinė grupė. Jame buvę J. Kasperavičius ir jo adjutantas Albinas Feliksas Biliūnas atsisaukė, degino dokumentus, kurie trūkstam deguonies vos ruseno. Galiausiai, nenorėdami gyvi pakliūti priešui, susisprogdino. Deja, į priešo rankas pateko visas apygardos archyvas, rotatorius, dvi rašomosios mašinelės ir radijo aparatas. Partizanų kūnai buvo atvežti į Tauragę ir numesti MGB Tauragės apskrities skyriaus (garsiosios Šubertinės) kieme. Juos atpažinti buvo atvestas 1947 m. balandžio 12 d. suimtas Jungtinės Kęstučio apygardos štabo Agitacijos ir propagandos skyriaus viršininkas ir „Laisvės varpo“ redaktorius Petras Paulaitis-*Aidas*, kuris tardymo protokole nurodė tik žuvusiųjų slapyvardžius ir pareigas. „Tauragėje, šubertynės kieme, pamačiau du labai sužalotus, apdegusius lavonus. Iš karto pažinau: tai Juozo Kasperavičiaus-Visvydo ir Albino Biliūno-Džiugo lavonai... Supratau, kad enkavėdistai surado apygardos štabo bunkerį, kad jie gyvi nepasidavė... Juk tiek mažai tereikėjo, kad ir aš čia su jais gulėčiau...“, – prisimena jis Jono Žičkaus knygoje „Nueitas kelias“ (p. 303).

PLK. JUOZAPAS KASPERAVIČIUS-ŠILAS, ANGIS, VISVYDAS 1912 07 17–1947 04 09

Juozapas Kasperavičius gimė 1912 m. liepos 17 d. Raseinių aps. Jurbarko vls. Jokūbaičių k. Kazimiero Kasperavičiaus ir Kotrynos Grigoraitytės-Kasperavičienės šeimoje. Baigė Jurbarko gimnaziją. 1933 m. rugsėjo 18 d. buvo priimtas į Karo mokyklą. 1934 m. rugsėjo 7 d. buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo 3-iojo laipsnio medaliu. 1935 m. rugsėjo 16 d. J. Kasperavičius baigė Karo mokyklą (XVII laida) ir buvo paskirtas į Priešlėktuvinės apsaugos rinktinę. Jam suteiktas jaun. leitenanto laipsnis. 1936 m. gegužės 10 d. J. Kasperavičius buvo paskirtas 2-osios zenitinės baterijos vadovavimo būrio vadu. Po metų, 1937 m. spalio 7 d., jam suteiktas leitenanto laipsnis. Tų pačių metų gruodžio 31 d. J. Kasperavičius baigė Lietuvos karo aviacijos mokyklą ir buvo paskirtas į 6-ąją eskadrilę, dislokuotą Pajuostėje, Panevėžio aps. Jam suteiktas II eilės karo lakūno vardas. Priklausė karininkų medžiotųjų draugijai. 1939 m. kovo 11 d. ltn. J. Kasperavičius kreipėsi į eskadrilės vadą, prašydamas tarpininkauti jam stojant į Vytauto Didžiojo aukštosios karo mokyklos V laidą. Po keturių dienų, kovo 15 d., buvo gautas sutikimas. Tais pačiais 1939 m. vedė Marijoną Birutę Razminaitę. Šeima augino dukrą Vidą.

Pirmoji sovietų okupacija J. Kasperavičių užklupo Pajuostėje. Likviduojant Lietuvos kariuomenę, 1940 m. spalio 11 d. jis buvo paskirtas Raudonosios armijos 29-ojo šaulių teritorinio korpuso atskirosios aviaeskadrilės vyresniuoju lakūnu žvalgu ir skraidė 336 val.

1941 m. birželio 22 d., prasidėjus Vokietijos–SSRS karui, lakūnai susitelkė Pabradėje ir laukė įsakymo skristi į Rusijos gilumą. J. Kasperavičius ragino tarnybos draugus nevykdyti įsakymų, likti Lietuvoje. Lemiamą akimirką lakūnai taip ir apsisprendė: apgręžė lėktuvus ir nusileido Ukmergės aps. prie Siesikų ežero. Čia birželio 24 d. jie buvo vokiečių internuoti. Trylika lakūnų, su jais ir J. Kasperavičius, daugiau kaip pusmetį praleido vokiečių karo belaisvių stovyklose Kėdainiuose, Rytprūsiuose ir Austrijoje.

1941 m. spalio mėn. J. Kasperavičius grįžo į Lietuvą ir įsidarbino Panevėžio aps. Subačiaus mstl. kooperatyvo pirmininku. Artėjant antrajai sovietų okupacijai su žmona ir dukrele išvyko į tėviškę – Jurbarko vls. Jokūbaičių k.

1945 m. pavasarį broliai Juozapas ir Antanas Kasperavičiai buvo suimti. Stribams inscenizavus pabėgimą, Antanas buvo nukautas, o sužeistas Juoza-

Nepriklausomos Lietuvos karininkas Juozapas Kasperavičius. 1935–1940 m. Iš Genocido aukų muziejaus fondų

Nepriklausomos Lietuvos karininkas Juozapas Kasperavičius. 1935–1940 m. Iš Genocido aukų muziejaus fondų

pas paguldytas į Biliūnų dvare įrengtą karo lauko ligoninę. Netrukus, liepos 9 d., Žebenkšties rinktinės Jono Venclausko ir Vareikio būrių partizanai J. Kasperavičių ir sužeistą Stasį Šimulyną išvadavo. Biliūnų ligoninės medicinos personalas ir toliau gydė J. Kasperavičių bunkeryje, o po kurio laiko pervežė į Liolių apylinkės Liaudiškių k. esančią gyventojų Kosto ir Elenos Kušeliauskų sodybą. Pasveikęs J. Kasperavičius tapo Pavidaujo būrio partizanu, slapyvardžiu *Šilas*.

1945 m. liepos 24 d. tėvas Kazimieras, motina Kotryna ir sesuo Anelė buvo ištremti į Komią. Tėvas ten mirė nuo bado 1945 m. Žmona su dukrele slapstėsi Lietuvoje.

1946 m. rugsėjo 12 d., įkūrus Jungtinės Kęstučio apygardą, pirmuoju jos vadu tapo Lydžio rinktinės atstovas J. Kasperavičius-*Angis*. Bendražygiai prisimena, kad jis visuomet buvo tvarkingas, kariškai pasitempęs, reiklus partizanų vadas, turėjęs aiškus nuostatus pasipriešinimo strategijos ir taktikos klausimais.

1946 m. gruodžio 22 d. Tauragės aps. Batakių apylinkėse apygardos vadas J. Kasperavičius, štabo nariai Petras Bartkus-*Sąžinė*, Petras Paulaitis-*Aidas* ir Januliaskas-*Merkys* susitiko su Bendrojo demokratinio pasipriešinimo sąjungos (toliau – BDPS) pirmininku, Vilniaus universiteto profesoriumi Juozu Albinu Markuliu ir pakvietė jį į 1947 m. sausio 18 d. vyksiantį visos Lietuvos partizanų suvažiavimą. Tiksliai Jungtinės Kęstučio apygardos štabo bunkerio vietos J. A. Markulis taip ir neišiaiškino. Tuo tarpu J. Kasperavičius ruošėsi būsimam partizanų vadų suvažiavimui: rengė kalbą, kurioje stengėsi išdėstyti požiūrį į Lietuvos politinę padėtį, kovos tikslus, bendros organizacijos kūrimą ir aptarti priežastis, paskatinusias vyrus kovoti su okupantais.

1947 m. sausio pradžioje ryšininkė Nina Nausėdaitė apygardos vadovybei pranešė, kad BDPS kūrimas – MGB provokacija, o J. A. Markulis – MGB agentas Erelis. Teko skubiai paskirti naują apygardos atstovą naujai kuriamai BDPS. Saugumiečiai ėmėsi ypač aktyvių veiksmų prieš apygardos partizanus: siautė agentai, buvo suimami ir verbuojami partizanų ryšininkai, organizuojamos didelės karinės čekistų operacijos.

1949 m. vasario 10–20 d. Radviliškio aps. Grinkiškio vls. Minaičių k. vykusiame visos Lietuvos partizanų vadų suvažiavime J. Kasperavičius buvo pagerbtas aukščiausiu partizanų įvertinimu – Laisvės kovos karžygio garbės vardu.

Lietuvos Respublikos Prezidento 1997 m. lapkričio 20 d. dekretu J. Kasperavičius apdovanotas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinu (dabar – Vyčio Kryžiaus ordino Didysis kryžius), 1997 m. gruodžio 22 d. jam pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento 1998 m. gegužės 19 d. dekretu suteiktas pulkininko laipsnis (po mirties).

ALBINAS FELIKSAS BILIŪNAS-DŽIUGAS 1925 03 20–1947 04 09

Albinas Feliksas Biliūnas gimė 1925 m. kovo 20 d. Raseinių aps. Jurbarko vls. Jurbarko m. Felikso Biliūno ir Juzės Pranaitytės-Biliūnienės šeimoje.

Lietuvos laisvės armijos (LLA) karys. Partizanas nuo 1944 m. Jungtinės Kęstučio apygardos štabo apsaugos darbuotojas, vėliau – apygardos vado adjutantas.

2003 m. liepos 14 d. A. F. Biliūnui pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymu jam suteiktas majoro laipsnis (po mirties).

Kryžius ir paminklas 1947 m. balandžio 9 d. šioje vietoje buvusioje J. Juknos sodyboje įrengtame Jungtinės Kęstučio apygardos štabo bunkeryje susisprogdinusiems apygardos vadui J. Kasperavičiui-*Visvydai* ir jo adjutantui A. F. Biliūnui-*Džiugui* atminti. Bendras paminklo ir kryžiaus, paminklo ir įrašo jame vaizdas. Tauragės r. Batakių sen. Antegluonio k. Kryžius pastatytas Atgimimo pradžioje. Paminklas atidengtas 1993 m. lapkričio 28 d. V. Almonaičio nuotr., 1998 m.